

983/51

MATHEMATEG S1

Ystadegaeth

A.M. DYDD IAU, 9 Mehefin 2005

(1½ awr)

Y FANYLEB NEWYDD

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell;
- tablau ystadegau (Murdoch a Barnes neu Gyhoeddiadau RND/CBAC).

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Atebwch **bob** cwestiwn.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Rhoddir nifer y marciau mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.
Atgoffir chi bod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Mewn dosbarth lefel-A Mathemateg, mae 5 bachgen a 6 merch. Dywedir wrth yr athrawes y gall 3 aelod o'r dosbarth fynd i ddarlith arbennig ac mae'n penderfynu hapddewis y 3 aelod hyn. Darganfyddwch y tebygolrwydd

(a) y dewisir 2 fachgen ac 1 ferch, [3]

(b) bod y 3 aelod a ddewisir i gyd o'r un rhyw. [4]

2. Mae gan glwb tennis 150 aelod sy'n perthyn i'r categorïau canlynol.

	Iau	Hŷn	Cymdeithasol
Gwryw	20	30	30
Benyw	15	20	35

Mae cwrt tennis newydd yn cael ei adeiladu a phenderfynir hapddewis un o'r aelodau i gymryd rhan yn y seremoni agor. Boed i A ddynodi'r digwyddiad mai aelod gwryw a ddewisir a boed i B ddynodi'r digwyddiad mai aelod iau a ddewisir.

(a) Enrhifwch

(i) $P(A)$,

(ii) $P(B|A)$,

(iii) $P(A \cup B)$. [6]

(b) Penderfynwch a yw A a B yn annibynnol ai peidio. [3]

3. Mae Angharad a Bryn yn chwarae'r gêm ganlynol. Maent yn taflu ceiniog deg bob yn ail, gan ddechrau gydag Angharad, a'r enillydd yw'r cyntaf i daflu 'pen'.

(a) Ysgrifennwch y tebygolrwydd bod Angharad yn ennill ar ei thafliad cyntaf. [1]

(b) Darganfyddwch y tebygolrwydd bod Angharad yn ennill ar ei hail dafliad. [2]

(c) Ysgrifennwch dri therm cyntaf y gyfres geometrig anfeidraidd ar gyfer y tebygolrwydd mai Angharad sy'n ennill y gêm. [2]

(ch) Trwy hyn, darganfyddwch y tebygolrwydd mai Angharad sy'n ennill y gêm. [2]

4. Mae Mrs Jones yn gwerthu jariau o jam cartref mewn marchnad Sul. Mae'n gwybod o brofiad blaenorol y gellir modelu'r galw sydd am y jariau hyn bob dydd Sul gan drosrniad Poisson â chymedr 15.

(a) Darganfyddwch y tebygolrwydd y bydd y galw ar ddydd Sul a hapddewisir

(i) union 10 jar,

(ii) yn llai na 12 jar. [4]

(b) Mae'n mynd â 20 jar gyda hi i'r farchnad bob dydd Sul. Darganfyddwch y tebygolrwydd na fydd, ar ddydd Sul a hapddewisir, yn gallu cwrdd â'r galw. [2]

(c) Mae Mrs Jones eisiau i'r tebygolrwydd y bydd yn gallu cwrdd â'r galw fod o leiaf 0.99. Darganfyddwch nifer minimwm y jariau y mae'n rhaid iddi fynd â nhw gyda hi i'r farchnad. [2]

5. Mae prawf newydd i ddarganfod a yw babanod newydd-anedig yn dioddef o afiechyd arbennig ai peidio i'w dreialu. Ceir canlyniad positif â thebygolrwydd 0.9 pan roddir y prawf i faban sy'n dioddef o'r afiechyd, a cheir canlyniad positif â thebygolrwydd 0.05 pan roddir y prawf i faban sydd ddim yn dioddef o'r afiechyd. Mae'n hysbys bod 1% o fabanod yn dioddef o'r afiechyd. Rhoddir y prawf i faban a hapddewisir.

- (a) Cyfrifwch y tebygolrwydd
- (i) bod y prawf yn rhoi canlyniad positif,
  - (ii) nad yw'r baban yn dioddef o'r afiechyd o wybod y cafwyd canlyniad positif. [6]
- (b) Rhowch eich barn ar y diffyg sydd yn y prawf yn sgîl eich ateb i (a) (ii). [1]

6. (a) Teflir dis teg 10 gwaith a dynoda X sawl gwaith y ceir '6'.
- (i) Nodwch ddsraniad X .
  - (ii) Darganfyddwch gymedr ac amrywiant X .
  - (iii) Cyfrifwch $P(X \leq 2)$. [6]
- (b) Teflir dau ddis teg 81 gwaith a dynoda Y sawl gwaith y ceir cyfanswm o 12. Defnyddiwch frasamcan Poisson i enrhifo $P(Y = 4)$. [4]

7. Mae gan yr hapnewidyn arwahanol X y dosraniad tebygolrwydd a roddir gan

$$\begin{aligned} P(X = x) &= k(1 + x) && \text{ar gyfer } x = 1, 2, 3, 4, 5, \\ P(X = x) &= 0 && \text{fel arall.} \end{aligned}$$

- (a) Dangoswch fod $k = \frac{1}{20}$. [2]

- (b) Darganfyddwch gymedr ac amrywiant X . [5]

- (c) O wybod bod X_1, X_2 yn ddau arsylw annibynnol ar X , enrhifwch

$$P(X_1 + X_2 = 4). [4]$$

- (ch) Diffinnir yr hapnewidyn Y gan

$$Y = 2X + 3.$$

- Darganfyddwch gymedr ac amrywiant Y . [4]

8. Mae gan yr hapnewidyn di-dor X y ffwythiant dosraniad cronus F a roddir gan

$$\begin{aligned} F(x) &= 0 && \text{ar gyfer } x < 0, \\ F(x) &= 4x^3 - 3x^4 && \text{ar gyfer } 0 \leq x \leq 1, \\ F(x) &= 1 && \text{ar gyfer } x > 1. \end{aligned}$$

- (a) Enrhifwch $P(0.2 \leq X \leq 0.8)$. [3]

- (b) Dangoswch fod chwarter isaf X rhwng 0.45 a 0.46. [3]

- (c) Darganfyddwch fynegiad ar gyfer $f(x)$, sy'n ddilys ar gyfer $0 \leq x \leq 1$, lle dynoda f ffwythiant dwysedd tebygolrwydd X . [2]

- (ch) Enrhifwch $E(X)$. [4]